

Nr 466.

Av herr **Bengtsson** i Norup, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 99, med förslag till lag om kommunalstyrelse på landet m. m.

Det förslag till lag om kommunalstyrelse på landet, vilket för riksdagen framlagts i Kungl. Maj:ts proposition nr 99, bör enligt undertecknades mening i några punkter kompletteras eller ändras.

Den föreslagna anordningen med självständig paragrafering i varje kapitel medför verkligt betydande olägenheter. För dem, som skola vid sammanträden och annars tillämpa lagen, är det av vikt att vara väl orienterade i författningstexten och kunna snabbt återfinna en bestämmelse. Det är långt lättare att hålla i minnet ett paragrafnummer än om paragrafnumret är förenat med ett kapitelnummer. Med den föreslagna anordningen torde många möjligheter till felaktiga citat och felskrivning yppa sig, och det är därför anegläget, att *paragraferingen göres genomgående för hela lagen*. Detta är också vanligt i andra kommunala författningar.

I förslaget talas endast om att å kommunalstämma varje röstberättigad äger en röst. Men det finns fall, då en efter vissa grunder graderad röstskala kommer till användning vid stämman, såsom vid val av kommunombud till vägstämma enligt väglagen, och vid beslut av de jordägande socknemännen angående avkastningen av besparingsskog och skogsmedelsfond, enligt vederbörande reglementen. För klarhets vinnande borde lagen innehålla en erinran om dessa fall. Vidare är det icke lämpligt att slopa den nu i kommunalförordningarna upptagna bestämmelsen, att »om val av nämndemän är särskilt stadgat» Det vore t. o. m. icke ur vägen att till tjänst för våra kommunalmän utsäga i vilket lagrum därom stadgas.

Landshövding Hammarskjöld har i sitt förslag till revision av kommunal-lagarna velat skärpa de förvaltande nämndernas och styrelsernas ansvar och givit stadgandet härom följande lydelse; »Ledamöter av kommunalnämnden, vilka, genom att överträda denna lag eller särskilt givna föreskrifter eller eljest, uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda kommunen skada, äro, jämte det ansvar enligt allmän lag, som må ifrågakomma, underkastade skyldighet, en för alla och alla för en, att ersätta skadan. — Vad nu är sagt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om styrelser eller personer, som blivit för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr utsedda.» Denna paragraf har icke upptagits i Kungl. Maj:ts proposition, och ej heller har det i nuvarande kommunalförordningen förefintliga stadgandet om, att kommunalnämndens ledamöter »ansvara gemensamt för de medel, nämnden under sin förvaltning haft» etc., upptagits i regeringsförslaget. I stället har departementschefen i sitt yttrande till propositionen härom anfört följande: »De personer, som avses

i förevarande paragraf, äro enligt 25 kap. 22 § strafflagen i straffrättsligt hänseende jämställda med statens ämbetsmän. Härav följer, att de, därest de genom överträdelse av lag eller särskilt givna föreskrifter eller eljest uppsåtliga eller av vårdslöshet tillskynda kommunen skada, äro förfallna till ämbetsbrott. Med tillämpning av allmänna rättsregler följer vidare, att de äro solidariskt ansvariga för uppkommen skada. Den sakkunniges förslag torde sålunda på denna punkt icke innehålla något mera än vad som redan gäller. Med hänsyn härtill kan jag icke biträda de anmärkningar, som framstälts mot berörda förslag. Att i något avseende minska det ansvar, som nu gäller, torde icke vara tillrådligt.» Fråga är icke här om att minska det ansvar, som nu gäller, utan propositionen innehåller en skärpning av nu gällande ansvarighet för de kommunala förtroendemännen. Att döma av den erfarenhet, som en nära 70-årig tillämpning givit, föreligger intet behov av ändring å denna punkt. De skäl, som av Landskommunernas förbund anförts och som återgivas å sid. 165 i den kungl. propositionen, äga sin fulla riktighet.

Litet varstades i landet har det blivit allt vanligare, att suppleanter i nämnder och styrelser få vara närvarande vid sammanträdena och även deltaga i överläggningarna, ehuru icke i beslutet, såvida de icke inträda i stället för en frånvarande ordinarie ledamot. Man har veterligen inte förmärkt några olägenheter av denna praxis, utan tvärtom. Intresserade suppleanter förvärva på detta sätt inblick i ärendena, vilket är till nytta, då de inkallas vid det ena eller andra tillfället att ersätta en frånvarande ledamot. På många håll råder ovisshet, huruvida suppleanters närvaro, då de icke äro tillkallade att ersätta ledamot, står i överensstämmelse med lagen. Av regeringsrättsutslag att döma behöver ingen tvekan råda därom. Bäst vore att införa en bestämmelse i paragrafen om kommunalnämndens suppleanter (kap. 4 § 10), som klargjorde denna sak och undanröjde all tvekan.

De nu gällande kommunalförordningarna äro oklara i fråga om innebörden av uttrycken »avkortning» och »avskrivning». I § 64 i såväl förordningen om kommunalstyrelse på landet som förordningen om kommunalstyrelse i stad heter det bl. a.: »Till bestyrkande av uppbörden skall debiterings- och uppbörds-längden slutligen innehålla särskilda kolumner för anteckning om inbetalningar, restantier och avkortningar.» Vad som ligger i uttrycket »avkortningar» anges icke här och ej heller på något annat ställe i förordningarna. I § 70 i förordningen om kommunalstyrelse på landet stadgas: »Efter uppbördsstämman upprättar kommunalnämnden dels avskrivningslängd, upptagande dem, för vilka kommunalstämman beviljat avskrivning, med angivande tillika av avskrivningsorsaken, dels ock restlängd å övriga skattskyldiga, som vid stämman ej guldit sina kommunalutskylder. Dessa längder skola, restlängden i två exemplar, inom två månader efter uppbördsstämmans avslutande överlämnas till utmätningsmannen i orten» etc. Men i vad mån begreppet »avskrivning» skiljer sig från begreppet »avkortning» anges icke. Vidare finns i § 21 i förordningen

om kommunalstyrelse på landet liksom i § 18 förordningen om kommunalstyrelse i stad bestämmelsen om att för beslut om efterskänkande av oguldna kommunalutskylder kräves två tredjedelars pluralitet. Här och var ha tvister uppstått angående innebörden av ifrågavarande stadganden, och det är därför aneglåget, att denna sak klargöres vid revisionen av kommunallagarna. Landshövding Hammarskjöld har ansett sig hjälpa upp saken genom att ersätta ordet avskrivningslängd med avkortningslängd och ordet avskrivning med avkortning (se hans förslag kap. 6 § 12), detta »för vinnande av överensstämmelse med bestämmelserna om kronoutskylder». Men därmed avlägsnas icke den rådande oklarheten och ovissheten. Regeringens proposition är dock utförligare. I kap. 6 § 10 i dess förslag heter det: »Efter uppborädsstämman upprättar kommunalnämnden (resp. drätselkammaren) dels avkortnings- och avskrivningslängd, upptagande ej mindre dem, för vilka kommunen eller församlingen beslutat efterskänka påförda utskylder eller för vilka eljest avkortning ägt rum, än även dem, för vilka kommunalnämnden (resp. drätselkammaren) verkställt avskrivning, med angivande tillika av avkortnings- eller avskrivningsorsaken, dels ock restlängd» o. s. v. Här skiljes således mellan avkortning och avskrivning, och man avser att beträffande innebörden av dessa begrepp ansluta sig till uppborädsreglementet. Är så fallet, bör detta uttryckligen utsägas genom en hänvisning till uppborädsreglementet, så att kommunalnämnderna må veta vad de ha att rätta sig efter. Vidare framgår av lagförslaget text, att kommunalnämnden, resp. drätselkammaren, har att verkställa avskrivning, men icke avkortning. Beträffande sistnämnda åtgärd synes meningen vara, att fullmäktige, resp. stämman, skola besluta efter vederbörlig beredning av ärendet. Att vid ett beslut om avkortning enkel pluralitet är tillräcklig, synes vara meningen, men då i motiveringen till förslaget (Kungl. Maj:ts proposition sid. 203) säges, att »avkortningen innebär ett efterskänkande av betalningsskyldigheten», torde mångenstädes två tredjedelars majoritet komma att krävas för ett sådant beslut, såvida icke lagstiftaren otvetydigt uttalar, vad hans mening är. Sådant förslaget föreligger saknar det nödig klarhet.

Enligt förslaget skall »restlängden, åtföljd av en uppgift rörande det belopp, som influtit vid stämman, samt om verkställd avkortning och avskrivning, inom två månader efter uppborädsstämmans slut i två summerade exemplar insändas till länsstyrelsen». Föredragande departementschefen yttrar härom: »Jag har ansett mig i visst avseende böra föreslå ett mindre tillägg i syfte att något utöka kontrollmöjligheterna, nämligen beträffande restlängdens riktighet, när denna insändes till länsstyrelsen. I dylikt avseende föreslås, att en rapport skall samtidigt insändas rörande uppborädsresultatet, innefattande dels uppgift å influtna belopp, dels uppgift å avskrivet och avkortat belopp.» Behovet för länsstyrelsen av uppgift å det belopp, som influtit vid stämman, samt om verkställd avkortning och avskrivning är mycket omtvistat. Att med ledning av dessa uppgifter kunna kontrollera restlängdens riktighet är fullständigt

uteslutet. Restlängdens riktighet skall kommunalnämnden ansvara för, och den omständigheten, att restlängden enligt propositionen skall ingå till länsstyrelsen i stället för som förut till utmätningsmannen, avser väl att ge länsstyrelsen större möjlighet att utöva kontroll över restindrivningen. Kommunernas uppbörd samt avkortningar och avskrivningar, som företagas av kommunerna, innan beloppen föras i restlängd, hava hittills icke varit underkastade statsmyndighets kontroll i annan mån än vad som föranletts på grund av besvär. Då avsikten nu knappast heller torde vara att ställa kommunernas egen uppbörd under statsmyndighets kontroll, får det anses såsom onödigt, att restlängderna, som skola insändas till länsstyrelsen, skola åtföljas av en uppgift rörande det belopp, som influtit vid stämman, samt om verkställd avkortning och avskrivning». Denna del kan saklöst utgå ur lagtexten.

Det i nu gällande kommunalförordningar givna stadgandet, att beslut om arvode åt kommunala förtroendemän *varje år* skola underställas länsstyrelsen för godkännande är icke lämpligt. Det borde vara nog, att länsstyrelsens godkännande inhämtas första gången ett arvode beviljas innehavare av ett visst uppdrag och sedermera, när arvodet eventuellt förhöjes.

Med hänvisning till det ovan sagda hemställes, att vid utformning av lagtexten till lag om kommunalstyrelse på landet m. m. följande ändringar måtte vidtagas i den kungl. propositionens förslag:

- 1) Paragraferingen göres genomgående och icke kapitelvis;
- 2) De undantagsfall, då graderad röstskala skall tillämpas, omnämnas i kommunallagarna, liksom också, att angående nämndemansval är särskilt stadgat;
- 3) Nuvarande bestämmelsen om kommunalnämndsledamöternas m. fl.:s ansvar — »en var ledamot ansvarar gemensamt med de övriga» etc. — bibehålles;
- 4) Uttryckligt stadgas, att suppleanter i nämnder få vara *närvarande* vid sammanträdena;
- 5) Bestämmelserna om avkortning, avskrivning och efterskänkande av kommunalutskylder ges sådan formulering, att varje oklarhet om deras innebörd avlägsnas;
- 6) Uppgifter rörande det belopp, som influtit vid uppbördsstämman samt om verkställd avkortning och avskrivning, böra ej åtfölja restlängden till länsstyrelsen; och
- 7) beslut om arvode till kommunala förtroendemän skall icke underställas konungens befallningshavande *varje år*, utan endast första gången det beviljas samt sedermera vid eventuell förhöjning av detsamma.

Stockholm den 12 mars 1930.

Sv. Bengtsson
i Norup.